

Посилання на статтю

Борисенко Б.М. Вплив динаміки валютних курсів на ефективність зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств / Б.М. Борисенко, Л.І. Рябенко // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2005 - №1(13). - С. 115-118. Режим доступу: <http://www.pmdp.org.ua/>

УДК 339.9:336.743(474)

Б.М. Борисенко, Л.І. Рябенко

ВПЛИВ ДИНАМІКИ ВАЛЮТНИХ КУРСІВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Розглянуто питання впливу динаміки валютних курсів на курсоутворення, методику розрахунку валютних курсів та в цілому на валютну політику України через призму монетарної та фіскальної політики, які визначають рівень ефективності зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств та можливості зростання економіки країни. Рис. 1, табл. 2, дж. 6.

Б.М.Борисенко, Л.И. Рябенко

ВЛИЯНИЕ ДИНАМИКИ ВАЛЮТНЫХ КУРСОВ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УКРАИНСКИХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Рассмотрен вопрос влияния динамики валютных курсов на курсообразование, методику расчета валютных курсов и в целом на валютную политику Украины через призму монетарной и фискальной политики, которые определяют уровень эффективности внешнеэкономической деятельности украинских предприятий и возможности возрастания экономики страны. Рис. 1, табл. 2, ист. 6.

B.M. Borisenko, L.I. Ryabenko

CURRENCY DYNAMIC INFLUENCE ON THE UKRAINIAN ENTERPRISES FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

The question of currency dynamic influence on the rate of exchange, methodic of calculation the rates of exchange and the Ukrainian rate of exchange policy in general, in aspect of monetary and fiscal policy, which determine the Ukrainian enterprises effectiveness level of foreign economic activities and possibilities of the country economic growth is examined.

Постановка проблеми. Програма стабілізації і розвитку економіки України повинна являти собою сукупність сучасних економічних механізмів, спрямованих на досягнення макроекономічних показників, які відображаються у системі національних рахунків і платіжному балансі. Ці механізми повинні забезпечити стабільну основу для досить стійкого економічного росту. Оскільки економіка України за своїми масштабами потрапляє під визначення "малої і відкритої"[1,2], то від стабільності експортно-імпоротної активності українських підприємств

значною мірою залежить розвиток національної економіки. У цьому зв'язку все більшого значення набуває вплив динаміки валютних курсів на ефективне функціонування валютно-фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств як елементу валютної політики держави. Недооцінка впливу динаміки валютних курсів, режимів курсоутворення та методів розрахунку валютних курсів на названий механізм здатна привести, за інших рівних умов, до згортання експортного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Аналіз останніх публікацій [2, 3,4,5,6] та нормативно-правової бази функціонування валютно-фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності в Україні виявив відсутність аналізу впливу динаміки валютних курсів на ефективність зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств та на економіку в цілому через призму монетарної та фіскальної політики.

Мета статті. На підставі аналізу динаміки валютних курсів гривні щодо основних вільно конвертованих валют у порівнянні з макроекономічними показниками України, виявити ступінь впливу на ефективність зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств, визначити характер сучасної валютної політики як складової державної грошово-кредитної політики.

Виклад основного матеріалу досліджень. Інформаційною базою для аналізу динаміки валютних курсів гривні щодо основних вільноконвертованих валют обрано дані офіційного сайту Національного банку України (<http://bank.gov.ua>). За даними вказаного сайту, динаміку валютних курсів гривні представлено щодо основних валют в таблиці 1.

Таблиця 1

Офіційні курси гривні, грн. за 100 од. валюти

Назва валюти	Роки								
	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Англійських фунтів стерлінгів	285,64	305,08	406,89	668,45	824,99	773,94	799,84	871,28	970,63
Доларів США	182,95	186,17	244,95	413,04	544,02	537,21	532,66	533,27	532,12
Російських рублів,*	3,58	3,22	2,87	1,67	1,94	1,84	1,70	1,74	1,85
Японських єн,**	16,84	15,41	19,03	36,61	50,52	44,27	42,52	46,03	48,80
ЄВРО	232,19	211,29	276,76	439,33	502,88	481,36	503,01	602,44	652,30

* - гривень за 10 од. валюти; ** - гривень за 1000 од. валюти

Як бачимо, останнім часом спостерігається цікавий феномен – практично протягом 2000-2004 років утримується стабільний валютний курс гривні відносно вільноконвертованих валют, хоча ще наприкінці 1999 року НБУ впровадив плаваючий режим валютного курсу. Підтримка курсу стала можливою завдяки активізації зовнішнього сектора, перш за все експорту, що також відіграв вирішальну роль у зафіксованому економічному зростанні – наявний вплив експортного мультиплікатора (табл.2).

Динаміка макроекономічних показників України

Макроекономічні показники	Роки		
	2001	2002	2003
Валовий внутрішній продукт, млн. грн.	204190	225810	264165
Експорт товарів та послуг, млн. доларів США	21081	23351	28953
Резервні активи, млн. доларів США	3089	4417	6937

Аналіз динаміки валютних курсів гривні щодо основних вільно конвертованих валют у порівнянні з динамікою основних макроекономічних показників свідчить про те, що стабільний курс гривні, принаймні щодо долару США, був найважливішим чинником розширення взаємовигідного співробітництва агентами зовнішньоекономічної діяльності. Досить стрімке зростання експорту спричинило дію експортного мультиплікатора, тобто, збільшення валового внутрішнього продукту. Стабільність валютного курсу гривні є наслідком монетарної і фіскальної політики уряду, яку можна визначити як експансіоністську (рис. 1).

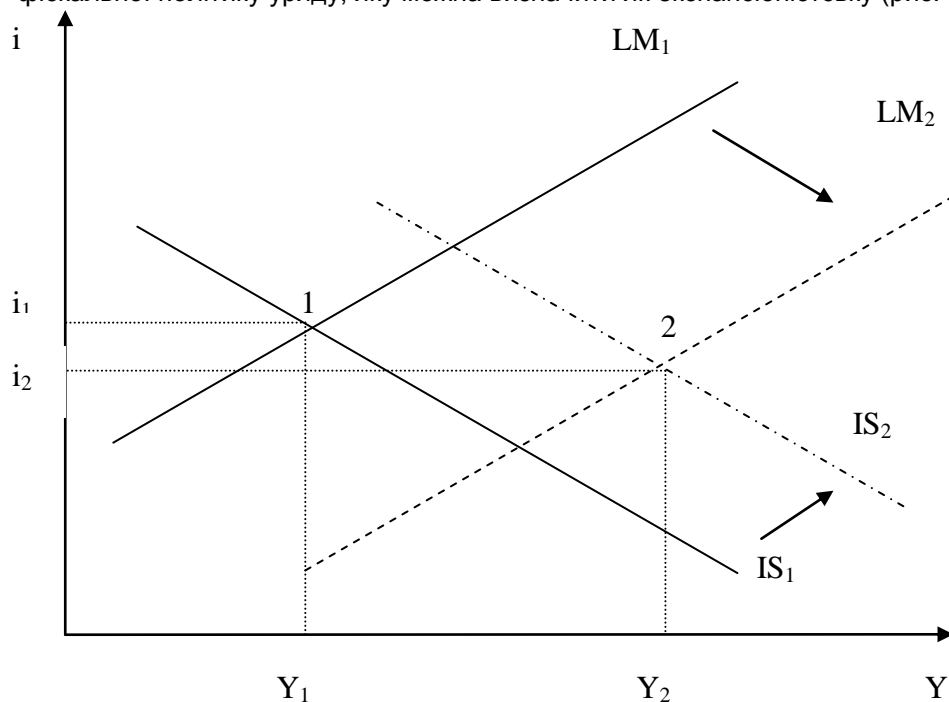

Рис. 1. Монетарна і фіскальна політика України у 2000 – 2003 рр.

Як показано на діаграмі 1, експансіоністська монетарна політика в Україні відображена на зсуві кривої LM праворуч униз (з точки 1 до точки 2), а послаблення фіскального навантаження призвело до зсуву кривої IS праворуч вгору (з позиції IS_1 до позиції IS_2), проте рівень останнього зсуву дещо менше від зсуву монетарної кривої. Нова рівноважна точка 2 означає – зазначена комбінація політичних інструментів знизила реальну процентну ставку на грошовому ринку (i) та стимулювала виробництво (Y) разом з утриманням валютного курсу гривні. Таким чином, валютно-фінансові умови курсоутворення можна визначити як ефективні щодо зростання валового внутрішнього продукту та міжнародних резервів країни. Однак слід зауважити, що надмірне зростання

міжнародних резервів в умовах “супервідкритої” української економіки при фіксованій гривні може призвести до різкого згортання валового внутрішнього продукту внаслідок мінливої ринкової кон'юнктури, особливо за умов росту конкурентної боротьби за енергетичні ресурси.

Результати аналізу методики розрахунку офіційного валютного курсу гривні щодо іноземних валют, яку останнім часом застосовує Національний банк України, можуть бути сформульовані наступним чином. З березня 1999 р. офіційний курс гривні до вільноконвертованих валют встановлюється на основі розрахунку курсів, що реально складаються на міжбанківському валютному ринку, на відміну від методики, що діла раніше, – за результатами торгів на Українській міжбанківській валютній біржі. Режим конвертованості гривні щодо іноземних валют може бути визначений як обмежено плаваючий, оскільки на курс гривні впливають не стільки адміністративні заходи НБУ, скільки сума його міжнародних резервів у порівнянні з масштабами валютних операцій національного валютного ринку. Тобто на теперішній час офіційний курс гривні є досить перекрученим щодо реального стану попиту та пропозиції. Подальше спотворення реальної ринкової кон'юнктури може мати негативний вплив на стан платіжного балансу України та на стабільність макроекономічної ситуації в цілому. Найбільшою загрозою подальшому економічному зростанню є те, що на тлі постійного росту внутрішніх та зовнішніх цін офіційно гривня зовсім не девальвує, тобто внутрішні ціни ростуть навіть у доларовому еквіваленті, що свідчить про скрите падіння валютного курсу національної грошової одиниці.

Перспективи подальших досліджень. Вплив динаміки валютних курсів гривні на ефективність експортно-імпоротної активності українських підприємств необхідно врегульовувати відповідними елементами валютно-фінансового механізму, який ще й досі теоретично та законодавчо не визначено. Подальша розробка цього механізму повинна сприяти не тільки зміцненню національної грошової одиниці в рамках грошово-кредитної політики Національного банку, але і створювати надійну схему валютно-фінансового забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності для всіх її учасників, особливо для безпосередніх виробників товарів та послуг, з урахуванням розширення масштабів міжнародної економічної інтеграції українських підприємств в умовах глобалізації світового економічного простору.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fisher. The Theory of interest: As Determined by impatience to Spend income and Opportunity to invest it. Augustus M. Kelley, Publishers, New York, 1965.
2. Юрчишин В.В. Валютна політика країн з перехідною економікою – К.: Вид-во УАДУ, 2001. – 28 с.
3. Ющенко І.А., Міщенко В.І. Валютне регулювання - ДО.: Т-во "Знання", КОО, 1999. – 359с.
4. Дурманові Е., Юрчишин В. Смены валютных ориентиров // Финансовые риски. – 2000. – № 2. – С. 14-18.
5. Мельник О.М. Валютний курс та його вплив на динаміку зовнішньої торгівлі України // Проблеми формування ринкової економіки. – 2001. – Вип.9. – С. 92-98.
6. Васенко В.К. Валютно-фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності – К.: ЦУЛ, 2004. – 216 с.

Стаття надійшла до редакції 24.01.2005 р.